

Kankaanpään Yhteislyseo

Keskuskatu 28, 38700 Kankaanpää

Y:tunnus 0133596-1

"Suokansan sydänmailla" - Ympäristökasvatusta ja -teknologiaa Lauhanvuori – Hämeen kangas Geopark-alueen kansainvälinen ympäristökasvatushanke

Lauhanvuori – Hämeen kangas -geoparkin teema on suo. Alueen oppilaitokset sijaitsevat merkittävien luontokohteiden läheisyydessä. Keidassuot, luonnonmetsät sekä harjujen paahdeympäristöt ja lähteiköt antavat ainutlaatuiset mahdollisuudet luonnontieteen ja ympäristökasvatuksen opetukseen

Hankkeen tarve ja tausta

Ympäristökasvatus on kasvatuksellista toimintaa, joka **kasvattaa** tietoisuuteen ja huoleen taloudellisten, sosiaalisten, poliittisten ja ekologisten tekijöiden riippuvuudesta toisistaan kaupunki- ja maalaisympäristössä. Ympäristökasvatus **mahdollistaa** jokaiselle ihmiselle sellaisten tietojen, arvojen, asenteiden ja taitojen saamisen, joita tarvitaan ympäristön suojeluun ja parantamiseen. Ympäristökasvatus **luo** yksilöille, ryhmille ja koko yhteiskunnalle uusia ympäristöön liittyviä toimintamalleja. (YK:n linjaus).

Hankkeemme liittyy Geopark-statusen hakuun Lauhanvuori Region -alueella, alustavan rajauksen mukaan tämän hankkeen toteutusalue on Pohjois-Satakunnan, Pirkanmaan ja Etelä-Pohjanmaan alueilla. Geopark-hakemus pyritään jättämään vuoden 2018 aikana, ja Geopark-status on mahdollista saada aikaisintaan keväällä 2020.

Geopark on UNESCO:n myöntämä status alueille, joilla on kansainvälisesti merkittävä geologinen perintö, sekä kansainvälisesti merkittäviä elollisen luonnon- ja kulttuuriarvoja. Geopark-alueen hallinto on toteutettava kokonaisvaltaisesti yhdistäen suojelun, opetuksen ja kestävän kehityksen arvot. Geoparkin keskeisenä tehtävänä on lisätä ymmärrystä oman ympäristömme ja planeettamme toiminnasta; tarvittava tietoaineisto hankitaan yhdistämällä kulttuurin ja elollisen luonnon arvot geologiseen taustaan. Geoparkin edellytys on paikallisten toimijoiden tahto ja sitoutuminen kokonaisvaltaiseen kehittämiseen. UNESCO:n Geoparkeille asettamista painopistealueista löytyy lisätietoja osoitteesta:

<http://www.unesco.org/new/en/natural-sciences/environment/earth-sciences/unesco-global-geoparks/top-10-focus-areas/>

Geo-/ympäristökasvatus on yksi UNESCO Geoparkien painopistealueista, ja Geoparkien myös edellytetään tarjoavan ympäristökasvatusohjelmia kaikille ikäryhmille; se on siis yksi statuksen myöntämisen ehdoista. Hankkeen tavoitteena on tarjota alueen nuorille kokemuksia ja tietoa ympäristöarvoista sekä mahdollisuuksia retkeillä alueen luonto- ja geokohteissa sekä mahdollisuus seurata ympäristössä tapahtuvia muutoksia ja havainnoida ja tallentaa ympäristön ilmiöitä.

Hankkeen tavoitteet, kohderyhmät ja hyödynsaajat

Tavoitteet

Ympäristökasvatus -hankkeen tavoitteena on edistää Lauhanvuori-Hämeen kangas Geopark-statusen saamista. Kuten edellä mainittiin, tavoitteena on myös tarjota alueen nuorille kokemuksia ja tietoa ympäristöarvoista sekä mahdollisuuksia retkeillä alueen luonto- ja geokohteissa. Tavoitteena on myös, että oppilaitoksissa seurataan ympäristössä tapahtuvia muutoksia ja havainnoidaan ja tallennetaan ympäristön ilmiöitä. Hankkeen myötä alueen nuoria innostetaan ideoimaan ja tuotteistamaan paikalliseen geologiaan, luontoon ja kulttuuriin nojaavia ympäristökasvatustuotteita yhteistyössä alueen eri toimijoiden kanssa. Varsinkin toisen asteen opiskelijat voivat myös toimia georangereina eli he voivat opastaa alueella vierailevia; myöskin ulkomaalaisia matkailijoita. **Hankkeen tehtävänä on luoda käytännön ympäristökasvatustyötä ja kansainvälistä yhteistyötä Geopark-alueella.**

Ympäristökasvatushankkeen tavoitteena on lisätä lasten ja nuorten ja jatkossa myös koko väestön kotiseututuntemusta tulevan Geopark-alueen geologiasta, elollisesta luonnosta ja kulttuuriperinnöstä. Konkreettisten luonnossa ja kulttuuriympäristössä toteutettavien toimien kautta tuotetaan halua ja sitoutumista suojella omaa ympäristöä. Tarinallistaminen on myös yksi tapa sitouttaa alueen asukkaita ja nuoria ympäristöön, joten se on hankkeessa yksi vaikuttamisen keino.

Luontokosketus auttaa myös hahmottamaan oman toiminnan vaikutuksia ympäristöön ja lisää halua huolehtimia ympäristöstä ja edistää vastuullista käytöstä. Tutkimusten mukaan luontokokemusten myötä myös oppilaiden keskittymiskyky paranee ja oppimistulokset muissakin oppiaineissa paranevat. Geoparkin tavoitteena on toimia edelläkävijänä ja kestävä kehityksen arvojen viestinviejänä alueellaan.

.....

Hankkeen koordinoija- ja toteuttajatahona toimii yhteistyössä muiden partnerien kanssa Kankaanpään Yhteislyseo. Kankaanpään yhteislyseo toimii luonnontieteellisen opetuksen alueellisena koordinaattorina ja innovaattorina hankkeessa. Hankkeen sisältö on Yhteislyseon luonnontieteellisen linjan normaalien opintopolkujen ulkopuolella toteutukseltaan, teemoiltaan ja monialaisen aihekäsitteilyn osalta ja sillä testataan kokonaan uusia oppiainerajoja rikkovia kokonaisuuksia myös kansainvälisesti.

Geopark-hankkeessa on tavoitteena hyödyntää virtuaalista ja lisättyä todellisuutta retkeilijöiden tietolähteenä. Ympäristökasvatushankkeessa tähän tavoitteeseen

pyritään yhteistyössä korkeakoulujen kanssa; tavoitteena on, että **nuoret** voisivat olla mukana ideoimassa ja tuottamassa lisätyn todellisuuden materiaaleita. Geopark-hankkeessa on myös tavoitteena toteuttaa QR-koodien avulla mobiilipohjaisia infolehtisiä, myös tähän työhön opiskelijat voivat osallistua.

Ympäristökasvatushankkeemme tavoitteena on myös, että kokeneemmat nuoret toimivat nuorempien ohjaajina ja esimerkiksi vetävät nuoremmille ympäristö- ja luontokerhoja. Tarvittavaa materiaalia ja ohjeistusta voidaan tuottaa osana ympäristökasvatushanketta.

Kohderyhmät ja hyödynsaajat

Hankkeen kohderyhmänä ovat Geopark-alueen koulut, opettajat ja oppilaat/opiskelijat varhaiskasvatuksesta lukiokoulutukseen. Kansainvälinen yhteistyö tapahtuu lukio**käisten** tasolla, tältä osin vastuoppilaitoksina toimivat Kankaanpään Yhteislyseo ja Kauhajoen lukio.

Hankkeesta hyötyvät suoraan alueen koulut ja paikallisväestö, ja pidemmällä aikavälillä vaikutukset näkyvät alueen ympäristön laadussa, jolloin koko alue hyötyy. Hankkeesta hyötyvät myös ulkomaiset vierailijat, niin opiskelijat kuin muutkin matkailijat. Alueelta koottua tietoa voidaan tuotteistaa erilaisille kohderyhmille monipuolisesti.

Hankkeen toimenpiteet, toteutustapa ja riskit

Toimenpiteet

Kehitetään paikallista geo-, luonnon ja kulttuuriympäristöä eri näkökulmista tutkivia tehtäväkokonaisuuksia ja ympäristökasvatuspaketteja. Pilotteja (retket ja puuhapäivät liikunnalla ja luonnontieteellä höystettynä) rakennetaan sekä paikallisin voimin että yhteistyössä kansainvälisten yhteistyökumppaneiden kanssa.

Opiskelijoita ja oppilaita aktivoidaan tuottamaan alueen esittelyissä tarvittavaa materiaalia sekä toimimaan alueen georangereina.

Geopark Lauhavuori ympäristökasvatushankkeessa mukana olevat partnerit valitsevat sopivia osia seuraavista vaihtoehdoista:

Geopark Lauhavuoriregion, kansainvälinen ympäristökasvatushanke

1. Ympäristön havainnointi ja mittaaminen

- Sääasema ja aurinkoenergian pieni tuotantoyksikkö
- Lajintuntemuksen kenttäopetuksen kehittäminen
- Ympäristönäytteet ja niiden analysointi
- Geomorfologian (maaston muodot) kenttäopinnot
- Julkinen dokumentaatio havainnoista

2. Kulttuurihistoria

- Ympäristön ja ihmisen historia ja niiden linkittyminen (maankohoaminen, muinaiset rantaviivat ja vanhat asujaimistot, haapiot jne.)

- Adoptoi luontokohde, geokohde, muinaisjäänös tms.
- Kohteiden inventointi

3. Ihminen luonnossa

- Retket Geopark-kohteisiin (Lauhanvuori, Kauhaneva-Pohjankangas, Haapakeidas, Hämeen kangas, Alkkianvuori, Kaidatvedet, Susiluola, Aitoneva, Käskyvuori)
- Luonnon hyvinvointivaikutukset
- Turvallinen luonto (varsinkin ulkomaalaiset jopa pelkäävät Suomen luonnossa, vaikka mitään pelättävää ei ole)
- Luontoreittien opasteiden suunnitteluun ja testaukseen osallistuminen eri kulttuurit huomioiden
- Paikallinen ruokakulttuuri
- Yhteiset leirit kv-partnereiden kanssa partnerimaissa ja omalla toimialueella

4. Toimintamallit, sisältyvät kaikkiin kokonaisuuksiin

- Digitaalisen sisällön tuottaminen alueen luontokohteista
- Workshopit
- Laaditaan parhaiden käytäntöjen opas
- Seminaarit
- Best practise-katalogi (sähköinen)
- Nuorisogeoranger- teemapäivät ja lyhytkurssitus(kokeellinen toimintamalli)

Toteutustapa

Hankkeelle palkataan osa-aikainen alueellinen hankekoordinaattori sekä osa-aikainen kv-hankekoordinaattori (kumpikin 50 % työpanoksella). He koordinoivat toimintaa Geopark alueella ja ulkomaisten yhteistyökumppaneiden kanssa. Alueen kouluja on mukana yhteistyökumppaneina.

Hankkeessa tuotetaan tietoaineistoja ja kuvamateriaaleja (kartat, kuvat, videot, virtuaalitodellisuus, lisätty todellisuus, kotisivut ym.). Tietoaineistoja voidaan käyttää QR-koodien välityksellä luettavina opasteina ja niiden avulla voidaan tuotteistaa leirikouluille ja opastetuille retkille tarjottavia palveluita. Ympäristökasvatuksen ohella läpileikkaavana teemana kulkevat yrittäjyyskasvatus sekä luontoliikuntapa.

Toteutuksessa hyödynnetään tieto- ja viestintäteknologiaa sekä uusia digitaalisia mittaus- ja analysointilaitteita, erityisesti ympäristön tilan seurantaan liittyvissä harjoitustehtävissä sekä dokumentaatiossa ja kansainvälisessä yhteistyössä.

Luontoon liittyvissä tehtävissä haetaan kuitenkin päinvastaista kokemusmaailmaa ilman teknologian väliintuloa. Malleja kehitetään ulkona tapahtuviin harjoitustöihin sekä elämykselliseen oppimiseen ja ympäristön tutkimiseen.

Hanke toteutetaan yhteistyössä alueen koulujen, yritysten, yhdistysten ja muiden asiantuntijoiden ja paikallistuntijoiden kanssa.

Kaikesta seurannasta, tutkimuksellisista tehtävistä ja harjoitustöistä saadaan tietoa, jota voidaan jalostaa Geopark-kontekstissa yleisölle kansantajuisiksi sisällöiksi.

Riskit

Hankkeen ennalta arvioitavat riskit ovat hyvin vähäiset. Luontoympäristössä ja matkustamisessa voi tulla yllätyksiä, mutta hyvällä ennakkoinnilla ja ohjeistuksella riskit voidaan minimoida. Koulun työsuunnitelman mukaisessa toiminnassa oppilaat ja opiskelijat on vakuutettu henkilövahinkojen osalta. Materiaalisten vahinkojen osalta, esimerkiksi ulkomaanmatkoja varten oppilaiden ja opiskelijoiden sekä opettajien on syytä hankkia riittävä vakuutusturva. Rahoitukseen liittyvät riskit liittyvät talkootyöhön: mikäli talkootyötä ei synny riittävästi, omarahoitus jää kuntien maksettavaksi.

Hankkeessa kehitetyn toiminnan jatkuvuus

Hankkeessa kehitettyä toimintaa, siinä syntyneitä aineistoja ja hyviä käytäntöjä hyödynnetään projektin jälkeen osana oppilaitosten normaalia toimintaa sekä kehitetään edelleen Geopark-toimintaympäristössä.

Tiedottaminen

Hankkeen etenemisestä tiedotetaan Geopark-toiminnan yhteydessä nettisivuilla, Facebookissa sekä Geoparkin ympäristökasvatuksesta vastaavan Ympäristökasvatuksen Ylimaakunnallisen Yhteistyöryhmän toiminnan (YYY) kautta. Toimenpiteistä viestitään lisäksi paikallismediassa tiedotteiden kautta.

Hakijan yhteistyökumppanit

Kankaanpään yhteislyseo, Honkajoen lukio, Kauhajoen lukio, Isojoen Koulukolmio, Jämijärven keskuskoulu, Karvian Yhtenäiskoulu, Kihniön yläaste sekä

Suomen Luontokoulut ry (LYKE)

Tähtitieteellinen yhdistys URSA

Birdlife Suomi

Satakunnan Luonnonsuojelijat

EnviroCase (tieteellinen puoli, laitteistoja)

Jämi Sports Oy

Promeco Oy

Vatajankosken Sähkö Oy

ST1 Kankaanpää

Hankkeen aikataulu

Hanke toteutetaan 1.4.2018 - 31.12.2020

Toiminta-alue

Toiminta-alueena on Pohjois-Satakunnasta Kankaanpää, Jämijärvi, Siikainen, Honkajoki ja Karvia, Pirkanmaalta Parkano ja Kihniö sekä Etelä-Pohjanmaalta Kauhajoki, Isojoki ja Karijoki

Ulkomaiset partnerit ovat Itävallasta Geopark "Erz der Alpen" www.geopark-erzderalpen.com ja alueensa toimintaryhmä LAG Lebens wert Pongau;

Saksasta Geopark Porphyryland ja <http://www.geopark-porphyrland.de/> ja alueensa toimintaryhmä LAG Leipziger Muldenland ja LAG Gotha;

Ranskasta partnerina on LAG Pays d'Auray;

Partnerimaana on myös Latvia.

Yhteys ohjelmiin ja strategioihin

Yhteys Manner-Suomen Maaseudun kehittämisohjelmaan

Yhteys alueellisiin maaseudun kehittämisstrategioihin

Satakunta

Etelä-Pohjanmaa

Yhteys paikallisiin strategioihin

Pohjois-Satakunnan Leader

Suupohjan Leader

Kustannusarvio ja rahoitussuunnitelma

Kustannukset

Kustannukset koostuvat projektipäällikön palkasta, ostopalveluista (asiantuntija-palvelut, luontokoulu-/ leirikoulutuotteet, tietopalvelut, aineiston tuotanto, mittaus- ja laboratoriovälineiden vuokraus/hankkiminen ym.), matkakuluista (alueella, kv-matkat) ja muista kustannuksista, jotka sisältävät esim. kokosten ja työpajojen järjestämisen ja muut pilotoinnista aiheutuvat paikalliset kulut.

Hankkeeseen haetaan Leader Pohjois-Satakunnalta 50 000 euron hankeavustusta.
Lisäksi omarahoitusosuus 10 000 euroa.